

ДО 60-РІЧЧЯ БОГДАНА СТЕПАНОВИЧА СТРОЦЕНЯ

У 2019 р. виповнилося 60 років від дня народження відомого українського археолога, історика, краєзнавця, невтомного дослідника давньої історії України і Тернопілля Богдана Степановича Строценка.

Богдан Степанович народився 9 вересня 1959 р. у мальовничому подільському селі Чернелів-Руський, яке розкинулося на берегах р. Гнізни, неподалік Тернополя. Свій шлях в археологію розпочав улітку 1973 р. у віці чотирнадцяти років. Якраз у той час у Чернелеві-Руському заввідділу Тернопільського обласного краєзнавчого музею, археолог Ігор Герета розпочав дослідження черняхівського могильника. Працюючи на розкопках, відчув, що хоче стати професійним археологом, і коли постало питання куди піти вчитися, звернувся за порадою до Ігоря Герети. Той, не задумуючись, порадив Кам'янець-Подільський педінститут: *«Там викладає археологію мій учитель Іон Ізраїльович Винокур, він тебе навчить»*, — сказав І. Герета. І дійсно, упродовж усіх років навчання в педінституті (1976—1980) Б. Строценя щорічно брав участь в археологічних експедиціях, які під керівництвом І. Винокура досліджували пам'ятки придністровського регіону, що підлягали затоплення Дністровської ГЕС (Бакота, Бернашівка, Рудківці) і паралельно в експедиціях І. Герети. *«Я виконував різноманітну роботу: копав, розчищав, замальовував — набираючись практичного досвіду в членів винокурівської команди: А. Гуцала, В. Мегея, І. Щегельського»*, — згадував ювіляр. У 1978 р. у Бернашівці, де працювала спільна експедиція Кам'янець-Подільського педінституту та Інституту археології НАН України, Богдан Степанович отримав нагоду повчитися археології у знаних українських археологів В. Барана та Д. Козака.

Крім цього, студент був активним членом археологічного гуртка, не раз брав участь у сту-

дентських археологічних конференціях, які проводилися в різних містах країни. Під керівництвом І. Винокура на матеріалах розкопок випускник підготував і захистив дипломну роботу *«Черняхівські пам'ятки Західного Поділля»*.

Після закінчення інституту за тодішнім розподілом Б. Строценя отримав направлення на Тернопілля працювати вчителем історії в Куропатницькій і Саранчуківській середніх школах та директором Скоморохівської, поринає в педагогічну роботу, але не полишає своє давнє захоплення: усюди створював археологічні гуртки і разом з учнями проводив розвідки в околицях населених пунктів.

Новим етапом у житті Богдана Степановича стала діяльність у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї (1987—2000), де молодий науковець пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділу. Щорічно попри відсутність фінансування займався археологічними дослідженнями пам'яток черняхівської культури Тернопільщини. Упродовж 1988—1989 рр. розкопував могильник у

Романовому Селі та поселення в с. Кобилля Збаразького р-ну (1991—1995), черняхівське поселення в с. Очеретне Кременецького р-ну (1996). Згодом результати цих досліджень лягли в основу його кандидатської дисертації «Черняхівська культура Західного Поділля», успішно захищеної в спеціалізованій ученій раді ІА НАНУ в 2006 р. У роботі виділено дві групи пам'яток Тернопільського і Придністровського регіонів, визначено особливості культури черняхівського населення, з'ясовано його зв'язки з ранньослов'янським етносом.

Довгий час Богдан Степанович не полишав ідеї організації окремої структури, яка б зосередилася виключно на археологічних дослідженнях області. За його пропозицією в 2000 р. було створено Тернопільську обласну інспекцію охорони пам'яток історії та культури, директором якої він працював до 2004 р. Його стараннями в 2004 р. на Тернопільщині було створено Дочірнє підприємство «Подільська археологія» Державного підприємства «Науково-дослідний центр «Охоронна археологічна служба України» Інституту археології НАН України, а з 2008 р. цей підрозділ («Подільська археологія») поширив свою діяльність і на територію Хмельницької обл., завдяки чому, серед іншого, було досліджено черняхівський могильник поблизу с. Лісові Гринівці Хмельницького р-ну, а в м. Кам'янці-Подільському, на території Старого Міста вдалося відновити на постійній основі рятівні розкопки. Очолюючи ДП «ОАСУ Подільська археологія» (до березня 2018 р.), ученому разом з колегами М. Ягодинською та Л. Строцьком вдалося створити дієвий механізм захисту культурної спадщини загалом та пам'яток археології зокрема, що проявилось у виявленні та реєстрації сотень нових об'єктів, які суттєво доповнили археологічну карту Поділля. Одночасно з роботою в ДП «ОАСУ Подільська археологія» впродовж 2005—2011 рр. працював у відділі археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України.

У 2005—2006 рр. разом з Ердмунте Шульце успішно працював над спільним проектом із Німецьким археологічним інститутом. Було обгрунтовано хронологічний індикатор в орнаменталізації черняхівської кераміки — фасетки, а результати опубліковані в *Studia Antiqua*.

З 2018 р. працює у відділі регіональної археології ДП НДЦ «Охоронна археологічна служба України» та викладачем кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського Національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Є автором численних статей та монографій з археології римського часу, не раз був організатором міжнародних наукових конференцій, зокрема пам'яті своїх учителів І. Винокура та І. Герети.

Окрім професійної спрямованості, учений активно займається громадською роботою: він дійсний член НТШ, очолює археологічну комісію Тернопільського обласного осередку НТШ, Голова Тернопільської обласної організації УТОПІК, член Спілки археологів України, ідеолог та натхненник проекту музею-скансену черняхівської культури в Чернеліві-Руському.

Ювіляр перебуває в розквіті творчих сил, має багато чудових планів та задумок. Друзі та колеги бажають успішної їх реалізації, подальших творчих звершень та міцного здоров'я!

*В. А. ГУЦАЛ,
кандидат історичних наук,
асистент Кам'янець-Подільського
національного університету ім. Івана Огієнка*